RUSKI INWALID

No 239.

SOBOTA. 13. Października 1817 r.

CZYLI

WIADOMOŚCI WOJENNE.

Zawarcie. Wiadomości Kraiowe: s Peterzburga. Carskie Sieło. Królestwo Polskie. Wiadomości zagraniczne: Niemcy. Oznaymienie Redakcyi.

WIADOMOSCI KRAJOWE.

s Peterzburga, 13 Października.

Publiczne popisy uczniow instytutu Barona *Chabot* odbyły się tu 4, 5 i 6 b. m. Uczniowie trzech klass naydokładniey odpowiadali na wszystkie zapytania w naukach składaiących kurs pierwszego roku. Ten dowod wielkiego postępku sprawił ukontentowanie prawdziwe tak krewnym iako też i obcym znakomitym gościom, znayduiącym się na pomienionych popisach. Dnia ostatniego Minister spraw wewnętrznych zastępuiący *ad interim* Ministra oświacenia publicznego, rozdawał nagrody uczniom celuiącym w obecności zgromadzonych członków oświecenia publicznego, tudzież wielu osob znakomitych z liczby których był IW. Metropolita Kościołów Rzymskich *Siestrzencewicz Bohusz*, Pełnomocnik Francuzki i wielu innych. Każdy z uczniów którego wymieniono nazwisko wystąpił z szeregu i przy odgłosie trąb i waltorni otrzymał z rąk Ministra nagrodę swey pilności w naukach i dobrego postępowania. Publiczność zdaie się brać prawdziwy udział w pomyślnosci instytutu Barona *Chabot*: Iakoż on z swoiey strony nic niezaniedbuie co tylko do nauk, moralności, i zdrowia uczniów iest potrzebnem. To czyni nadzieię, iż instytut ten iuż i teraz wiele maiący zalet dóydzie z czasem do należytey doskonałości.

Imiona Uczniow celuiących pierwszey klassy, którzy pierwsi otrzymali nagrody.

z Matematyki i języków: Łacińskiegó i Francuskiego. . . *Piotr Swistunoff.*
z Historyi i Ieografii . . *D. Iskrzycki.*
z Języka Rossyyskiego . *Bakunin.*
z Języka Niemieckiego . *Borch.*
z Rysunków . . *Michał Tołstoy.*
za Dobre postępowanie . *Senawin.*

Klassa druga.

z Matematyki i Rysunków . *Lisaniewicz.*
z Języka Ros: Niemiec: i Historyi . *Bażenof.*
z Języka Łacińskiego i Francuzkiego . *Lwóf.*
z Ieografii . . . *Mikłaszewski.*
za Dobre Postępowanie . . *Sołtykof.*

Klassa trzecia.

z języka Łacińskiego, Rossyyskiego, Niemieckiego, Francuzkiego, Matematyki, Ieografii i Pamięci . . *Alexander Iskrzycki.*

z Czytania . . . *A. Swistunof.*
z Rysunków . . . *B. Karamzin.*
za Dobre postępowanie Hrabia *Sobolewski.*

— Otrzymaliśmy szczegóły obrzędow z iakiemi Nayiaśnieyszy Cesarz, i cała Nayiaśnieysza Rodzina przyymowani byli za przyiazdem swoim w Moskwie, i w nayprędszym czasie doniesiemy o nich czytelnikom naszym.

Na porę roku iesięnną doswiadczamy w cale przyiemnego czasu. Były takie lata, iż o tey porze ieździono iuż w Peterzburgu saniami, w tym zaś roku zupełnie czas iest ciepły i przyiemny, w końcu Września mieliśmy co kolwiek nieprzyiemney pogody, lecz ta nad dni kilka nietrwała a była skutkiem wiatrów od morza, które nie tylko napędziły były dżdże i słoty, lecz nadto w kanałach podniosły były wody nad zwyczaynie wysoko. Ucichły wiatry i wrócił się czas w cale odpowiadaiący piękney przeszłey wiosnie i latu.

Carskie Sieło.

Ciąg Dalszy.

Cesarzowa *Elźbieta* podobnież więcey lubiła Carskie-Sieło aniżeli inne zamki swoie wieyskiego mieszkania. Ona to zbudowała ten pyszny pałac o którym wspominaliśmy, i kazała zasadzić według planu Hrabiego *Rastrely* obszerny regularny ogród, który ozdobiła wielu pięknemi budowlami iak n. p, Eremitaź, Kąpiele, Pawilon ranny i inne. *Katarzyna II.* przetworzyła, iż tak rzec można Carskie-Sieło, łącząc do przepychu i bogactw smak i prostotę wieyską. Połączyła z zamkiem dwa Pawilony poboczne i zbudowała tę doskonałą Iońskiego porządku kolumnadę, unoszącą na sobie pyszne napowietrzne ogrody. Kolumnada wspomniana iest tryumfem sztuki i talentu Kamerona, a razem naygłownieyszą ozdobą ogrodu i pałacu. Pod okiem to Cesarzowey *Katarzyny* sławny *Busz* zamienił ogród regularny na ogrod Angielski, a stosuiąc się nieiakoś do przyrodzenia błędnemi i krętemi sciezkami doprowadziwszy do ogromnego pałacu zostawił przy nim dawne proste ulice, raz dla tego, aby nienaruszyć drzew ręką wielkiego Monarchy sadzonych, drugi raz przeto, aby niezmierna długosć tych ulic osłonionych gęstemi drzewami s których każde iest starsze ledwie nie od wszystkich mieszkańców kuli ziemskiey, dodowała więcey wspaniałości ogrodowi. Według iey także planu Inżenier Jenerał *Bauer* sprowadził s *Taitz* mieysca o 14 wiorst odległego, przez rowy i gòry zrodło czystey wody, które sztucznie podzieliwszy, na mieyscu suchem stworzył głębokie i obszerne ieziora, mròczące strumyki, pieniące się wodopady, szerokie kanały, i tyle nadał przyiemności ogrodowi ile tylko woda naydogodniey od przyrodzenia umiesczona nadać ich może. *Katarzyna* zamieniła wkrótce to mieysce w Elizeum poświęcone chwale Rossyyskiey, wynosząc tam obeliszki uwieczniaiące pamięć wydarzeń znakomitych, które uświetniły Iey panowanie, i nacześć bohatyrów, którzy przez wielkość usług swoich nabyli prawa do wdzięczności Oyczyzny.

Połączywszy takim sposobem w Carskiem-Siele wszystko co może zaymòwać czułą duszę, i przyiemnie uspokaiać obszerny rozum, a nadać więcey siły i spręźystości czynney wyobraźni, *Katarzyna* często przyieźdzała tutay dla wytchnięcia po trudach, i pracy iakiey wymagaią rządy państwa i cięźar korony. Tu ona w nieprzerwaney spokoyności, w cienistem ustroniu, dalekiem od zgiełku wrzawy stolicy poswięcała chwile nauce filozofii i rozmyślaniu. W tem to mieyscu pisała te dowcipne listy do Woltera, prowadziła uczoną korrespondencyią z Zimermanem, układała proiekta względem Turcyi, i dała Rossyi prawa, pełne dobroci i mądrości. Tam za pyszną kolumnadą są dwa gabinety: Iaspisowy, i Łazurowy, połączone z obszerną biblioteką, tam się zamykała *Katarzyna* w duszne letnie wieczory, tam w chłodnym i przyiemnym cieniu trawiła godziny całe na rozmyślaniu i czytaniu, tam przeniosłszy się w grono mędrców, ieżeli pamiętała że iest Panią tak obszernego mocarstwa, to tylko dla tego aby myśleć o uszczęśliwieniu poddanych. Wystawiam sobie tę prawodawczynę pogrążoną w głebokiem zamysleniu, idącą z gabinetów wspomnianych na galeryią *Kamerona* i przechadzaiącą się między Likurgów, Solonow, Numów, Tytusów, Iustynianów. Widzę znowu iak powraca pełna wielkiepo natchnienia do swego ustronia, i zakłada zasady nieśmiertelnego kodexu swoiego, tego owocu przywiązania do ludu wiernego, tego wzoru doskonałości i mądrości ludzkiey, tego pomniku niepodległego zepsuciu, dobroci samowładczyney. Lub też wystawiam sobie

to ciche schronienie nagle zmienione w oczarowany pałac, słyszę roschodzące się melodyyne tony, iaśnieiące s każdey strony różno kolorowe ognie, a powietrze napełnione wyziewem nayprzyiemnieyszych wonnosci. W tey to galeryi *Katarzyna* w gronie dobranych gości upodobane iadała wieczerze. Wysokość na iakiey zbudowany iest ten portyk, lekkość sztuki budownictwa, te szklanne sciany iedno taflowe, czyniące tę budowę ogromną kryształową latarnią, wszystko to połączone dla odbicia bardziey zachwycaiącey piękności, nadewszystko kiedy ta niezrównana galeryia w ciemną noc iest oświecona.

Między kolumnami z obustron, umiesczone są posągi i popiersie wielkich ludzi. Spostrzegaiąc tam między *Demostenezem*, i *Cyceronem* posąg *Foxa*, tego obrońcy prawa ludu, każdy się przekonywa, że Katarzyna umiała cenić i szanowała geniusz i talenta wysokie bez względu na kray, Oyczyznę i wiek. Posąg *Woltera*, dzieło *Goudona*, z marmuru białego wielkości naturalney, wystawia iego w szlafroku i czepku siedzącego w krześle. Między popiersiami i posągami starożytnemi z marmuru iest wiele, które wrzeczy samey są wielkiey ceny; między innemi posąg Wenery, który za zdaniem *Falkoneta* i *Klesnera* przechodzi w pewnym rodzaiu piękności posąg Wenery de *Medicis*. Dwa posągi *Muz* które się odznaczaią przez zadziwiaiącą trafność fałdowania. Głowa olbrzymiey wielkości *Junony*, którą znawcy przenoszą nad podobną znayduiącą się w Rzymie w *Villa Ludovici*, a to dla tego iż wiecey ma piękności idealney kobiet. Głowy: *Achillesa*, *Iowisza Serapisa* i *Bachusa*. Popiersie *Nioby*, *Herkulesa*, *Liwii*, dwóch *Faustynów* i *Iulii*. Posągi *Izydy*, *Apollina*, *Bachusa*, *Satyrów*, i. t.

Naywięcey s posągów bronzowych lane są w Akademii Peterzburgskiey. Zrzędu naypierwszych, i nayznakomitszych przez dokończenie dzieła i trafność expressyi są dwa posągi kolosalne *Herkulesa* i *Flory* umiesczone przy pierwszym stopniu wschodów prowadzących z galeryi do ogrodu. Do modelu Herkulesa Farnezego *Gardeief* dodał skórę Lwa Nemeyskiego, lekko rzuconą na plece bohatyra, który się wspiera na maczudzę. To dodanie podwyższa piękność posągu.

Zatrzymaymy się teraz chwilę i rzućmy oko na te pyszne wschody, a stąd obróćmy uwagę naszą na ogrod. Z żadnego innego punktu niemożna tak dobrze widzieć całey piękności różniącey Carskie-Sieło od Pawłowska i innych pałaców, należących do wieyskich rezydencyi monarszych. Różnią się one z sobą iak piękność mieysc Ameryki rózni się od podobnych piękności Europy, iak wodopad *Niagary* od wodopadu Renu. Tu wszystko iest iak w nowym swiecie! Tenże sam bogaty rzut oka, taż sama odmiana drzew, taż sama zieloność murawy, taż sama zachwycaiąca swietność łazurowych i purpurowych kwiatów. Oto też same ponure iodły Amerykańskie s których zdaie się iż słyszę odzywaiącego się *smieszka* (a) Tu słońce spuscza się tak spokoynie w iezioro Carsko Sielskie, iakem ie widział nurzaiące się w milczących wodach *Ontario*.

Królestwo Polskie.

w Imieniu Nayiaśnieyszego
ALEXANDRA I.
Cesarza Wsszech Rossyy, Króla Polskiego. &c. &c. &c.

Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

W dopełnieniu Art: 122 Ustawy Konstytucyyney w zamiarze wskazania drogi, iaką Urzędnicy Sądowi i Administracyyni starac się maią o dozwolenie, aby mogli bydz wybranemi na człoków Izby Poselskiey, na przełożenie Kommissyyi Rządowey Spraw Wewnętrznych i Policyi, postanowiliśmy i stanowiemy co następuie:

Artykuł 1. Wszyscy Urzędnicy tak Sądowi iak Administracyyni chący starać się o wybor na członków Izby Poselskiey, powinni udawać się z prośbami naprzód do Prezesów tey Magistatury, w którey, lub pod którey bezpośrednim dozorem zostaią.

Art: 2. Do prośb tych, w których wyrazić należy, w iakim Powiecie? lub Okręgu Gminnym? są zamieszkali i w księgę Obywatelską wpisani, dołączyć powinna dowody, iż dopełnili warunków Art: 121 Ustawy Konstytucyyney i Art: 10 Statutu Organicznego o reprezentacyi narodowey Przepisanych.

Art: 3. Prezes odebraną i popartą powyższym sposobem prośbę, przedstawi wraz z opiniią Kommissyi Rządowey, do

a) *Mocking bird* Rossignol. d' Amerique *Słowik Amerykański*.

ktorey wydziału Urzędnik staraiący się o dozwolenie, należy.

Art: 4. Sędziowie Naywyższey Instancyi, Prezesi Magistratur Woiewódzkich i wszelkich innych, Sędziowie Appellacyyni, Prokurator Jeneralny i Prokuratorowie Zastępcy przy Sądzie Appellacyynym, udawać się mogą z prośbami swemi bezpośrednio do właściwey Kommissyi Rządowey, są iednak obowiązani złożyć dowody Art: 2 ninieyszego Postanowienia przepisane.

Art: 5. Każda z Kommissyy Rządowych uznawszy dowody za dostateczne, przedstawi Nam żądanie Urzędnika do decyzyi, dołączy oraz opiniią swą za, lub przeciw dozwoleniu.

Art: 6. Prośby członków Prokuratoryi Jeneralney przedstawiać Nam będzie bezpośrednio w powyżey przepisanym sposobie, Nadzwyczayny Radca Stanu Prokurator Jeneralny.

Art: 7. Członki rady Stanu bezpośrednio do nas udawać się mogą składaiąc dowody Artykułem 2 przepisane.

Art: 8. Ieżeli na przedstawione sobie powyższym sposobem prośby przychylemy się do wydania żądanego dozwolenia, na tenczas wygotowane w formie urzędowey przesłane zostanie Kommizsyi Rządowey Spraw Wewnętrznych i Policyi dla wręczenia go przez Kommissyią Woiewodzką Marszałkowi właściwego Seymiku lub Zgromadzenia Gminnego. Urzędnik zaś żądaiący dozwolenia, przez właściwą Kommissyią Rządową, lub bezpośrednio uwiadomionym o tém zostanie. Podobnież doniesiono mu bydź powinno na przypadek. ieżeli dozwolenie będzie odmówione.

Art: 9. Woyskowi po uzyskanie powyżey rzeczonych pozwoleń udawać się powinni drogą zwyczayną do Naczelnego Wodza.

Ogłoszenie i dopełnienie ninieyszego Postanowienia Kommissyiom Rządowym, w czém do którey należy, polecamy.

Działo się w *Warszawie* na posiedzeniu Rady Administracyyney d. 30 Wrześ: 1817.

(podpisano) *Zaiączek.*

Minister Spraw Wewnętrz: i Policyi (podp:) T. *Mostowski.*

Radca Sekr: Stanu Jenerał Brygady, (podp:) *Kossecki.*

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Niemcy.

z Berlina, 27 Września.

Krół Imść przybył tu s Poczdamu 24 b. m. w towarzystwie wszystkich Xiążąt nayiaśnieszey rodziny swoiey. Osada tuteysza odbyła popisy przed I. K. M. A dnia wczorayszego odbyły się także z roskazu Królewskiego wielkie manewra.

— Jenerał Maior Hrabia *Beroldingew* pełnomocny Minister Wirtembergski w Wiedniu przybył tu s Peterzburga.

Oznaymienie Redakcyi.

Pismo nasze wychodzić będzie i na rok przyszły, Cena prenumeraty iest taż sama, to iest na rok s pocztą rubli Assygnacyynych czterdzieście, bez poczty, ci którzy sami odbierać ie będą z redakcyi co dzień po numerze, czy po uyłynionych dniach kilku odpowiednią liczbę numerów razem, zapłacą rubli 35, ci zaś którzy zechcą aby tu w Peterzburgu co dzień rano przynoszono im takową gazetę do domu, maią płacić rubli Ass: 45. Prenumerata zapisuie się w każdym pocztamcie, C. R. albo też w Expedycyi gazet w Peterzburgu, oraz można się adressować do dyrektora drukarni woienney głownego sztabu I. C. M. Redakcyia z swoiey strony ma honor zaręczyć, iż nic zaniedbanem niebędzie w celu akuratnego dóyścia i w nayodlegleysze prowincyie tey gazety, oraz upewnia, iż środki do uczynienia pisma takowego ile można interessowanem i przyiemnem niebędą opuszczone. Oczekuiemy wkrótce nowego druku s Paryża, w piękności przechodzącego ten, którym pismo nasze drukowane było przez pierwsze półroku w drukarni Kraia. Co do artykułów maiących się pomieszczać, o tych w osobnym dodatku wkrótce doniesiemy. Teraz zaś naypokorniey upraszamy szanownych prenumeratorów, aby się wcześnie raczyli zgłaszać, aby redakcyia tym sposobem przynaymniey na początku grudnia wiedzieć mogła o liczbie exemplarzy maiących się wybiiać.

w Peterzburgu

w Drukarni woienney Głównego sztabu IEGO CESARSKIEY MSCI.